

Kleine uitgevers maken een vuist

In Paradiso vond zondag de 34ste beurs van kleine uitgevers plaats, 'de uitgevers van de toekomst'.

BRON: Rob Rombouts in Het Parool van 6 december 2011

Hans Koekoek is geen jonge, blonde vrouw. Dus toen hij een jaar of tien geleden een manuscript naar de Arbeiderspers stuurde, kreeg hij als antwoord dat hij goed schreef maar te oud was. "We gaan niet in je investeren."

En dus staat Koekoek (77) zondag in Paradiso met zijn recente, zelf uitgegeven werk, een oeuvre van een tiental boeken. Uitgeverij De Gelukkige Vlinder. Op een bord staat: koop uw boek rechtstreeks bij de schrijver met een verse handtekening. Enige opwinding ontstaat bij de voormalige cameraman, regisseur en scenarioschrijver als aan het begin van de middag reeds een tweede boek, de bundel *Ongelovige verhalen*, wordt verkocht.

Nieuwbakken uitgever Nils Buis drukt bij de ingang beursbezoekers boekenleggers met reclame in de hand. Uitgeverij Schokland (sinds 2011) heeft tot nu toe twee 'kritische klassieken' in het fonds dat wordt samengesteld aan de hand van de vijf v's: verboden, verbrand, versmaad, verguisd of vergeten. Buis wil dat zijn fonds een canon wordt van 'kritisch wereldrfgoed'. "Jaarlijks komen 40.000 titels op de Nederlandse markt. 40.000! Daarvan had 99 procent niet uitgegeven hoeven te worden. En dat terwijl in het verleden zo veel moois is uitgegeven, maar moeilijk of niet meer is te krijgen."

Zijn eerste kritische klassiekers zijn *De sfinx van Spanje* uit 1937, waarin Albert Helman schrijft over het begin van de Spaanse Burgeroorlog, en *Lont*, een roman van Franz Josef Degenhardt over het Duitse verzet tegen het Hitlerregime. De oplages: duizend en zevenhonderd exemplaren. Leven van zijn boeken kan de uitgever niet. "Ik verdien geld als grafisch ontwerper en geef het uit aan de uitgeverij."

Voor een derde kritische klassieker Buis streeft er naar twee boeken per jaar uit te geven is hij in onderhandeling met het Britse agentschap dat de erfenis van de Hongaar Arthur Koestler beheert. Hij gaat de Britten een bod doen van negen procent voor de heruitgave van *Nacht in de middag* (1940), waarin ex-com-

munist Koestler afrekent met Stalin. "Voor een paperback is zeven, acht procent royalty gewoon. Voor een mooi gebonden boek negen tot tien," klinkt het geroutineerd.

Wilson Numan is geen schrijver, maar ambachtsman die boeken maakt, in opdracht van 'meer dan honderd kleine uitgeverijen' of eenzame, niet op waarde geschatte auteurs. Minimale oplage: vijftig stuks. "Als je je voor honderd euro aanmeldt bij het Centraal Boekhuis, ben je officieel uitgever." Voor rond de vijfhonderd euro heb je jouw eigen boek, vijftig keer. "Allemaal digitaal. Vaak zijn het autobiografieën. Mensen vinden het zelf vaak heel interessant wat ze hebben meegemaakt. En ze hebben wat weg te geven op verjaardagen."

Numan heeft een klant die elke dag in Zaandam langs de etalage van een boekhandel liep om te kijken of de verkoop een beetje vlotte."

Als schrijvers voor hun enige boek geen eigen uitgeverij willen beginnen, krijgen ze de registratie en barcode van Numan. "Zonder barcode doen ze bij het Centraal Boekhuis niets met je boek. En belangrijk: Bol.com, de grootste boekverkoper, zit in het Centraal Boekhuis."

Numan rekent voor: "Stel dat je een boek voor vijftien euro verkoopt. Bol.com pakt de helft. De kosten zijn vier, vijf euro. Blijft er misschien wel twee euro over voor de schrijver. Dat is meer dan je bij een grote uitgever krijgt."

Guus Bauer, wiens boeken door Signatuur van Bruna worden uitgegeven, is zelf ook uitgever (XX Uitgevers). "Ik vind het eigenlijk not done om je eigen boeken uit te geven." Hij gaf als eerste boeken van Boudewijn Büch uit en was er 34 jaar geleden bij toen in Paradiso de eerste beurs van kleine uitgevers werd gehouden. Hij draagt dezelfde stropdas als toen. "Van mijn vader."

Kleine uitgevers, die hij liever zelfstandige of exclusieve uitgevers wil noemen, hebben de toekomst.

“Geen raad van commissarissen, geen aandeelhouders, geen enorme overheid en geen lange beslissingstrajecten. Grote uitgevers zijn beleggers en opkopers geworden, managers die kijken naar verkoopgetallen, winstmarges en de mogelijkheden om schrijvers te vermarkten. Een schrijver wordt eruitgegooid als hij na twee boeken geen groot succes heeft.”

Het veroorzaakt volgens Bauer in de boekenwinkel ‘versmalling en verhoging’. “De stapels met hetzelfde boek worden hoger, het aanbod kleiner.”